

RTJ 15 LISADES AVALIKUSTATAV INFORMATSIOON (muudetud 2015)

SISUKORD	paragrahvid
EESMÄRK JA KOOSTAMISE ALUSED	1-4
RAKENDUSALA	5
TÄISMAHUS AASTAARUANDE LISADES AVALIKUSTATAV INFORMATSIOON	6-61
Üldnõuded	6-11
Arvestuspõhimõtted	12-13
Raamatupidamislike hinnangute muutused	14
Vigade korrigeerimine	15
Bilansipäevajärgsed sündmused	16
Tegevuse jätkuvus	17-18
Seotud osapoolte kohta avalikustatav informatsioon	19-25
Muu informatsioon	26-27
Omakapital	28-29
Finantsinstrumendid	30-33
Maksukohustused ja –nõuded	34
Varud	35
Materiaalne ja immateriaalne põhivara	36-37
Kinnisvarainvesteeringud	38-40
Bioloogilised varad	41-43
Eraldised, tingimuslikud varad ja kohustused	44-45
Tulumaks	46-47
Kapitali- ja kasutusrendid	48-52
Müügitulu	53
Äriühendused ning tütar- ja sidusettevõtted	54-55
Valitsusepoolne abi	56
Teenuse kontsessioonkokkulepped	57
Likvideerimisaruandes avalikustatav informatsioon	58-59
Mittetulundusühingute ja sihtasutuste aruannetes avalikustatav informatsioon	60-61
VÄIKEETTEVÕTJA LÜHENDATUD AASTAARUANDE LISADES AVALIKUSTATAV INFORMATSIOON	62
MIKROETTEVÕTJA LÜHENDATUD AASTAARUANDE LISADES AVALIKUSTATAV INFORMATSIOON	63
JÕUSTUMINE	64

EESMÄRK JA KOOSTAMISE ALUSED

1. Käesoleva Raamatupidamise Toimkonna juhendi RTJ 15 „Lisades avalikustatav informatsioon“ eesmärgiks on sätestada reeglid avalikustatava informatsiooni osas Eesti hea raamatupidamistava kohaselt koostatavates raamatupidamise aastaaruannetes. Eesti hea raamatupidamistava on rahvusvaheliselt tunnustatud arvestuse ja aruandluse põhimõtetele tuginev raamatupidamistava, mille põhinõuded kehtestatakse raamatupidamise seadusega ning mida täiendavad Raamatupidamise Toimkonna juhendid.
2. Juhendi RTJ 15 nõuded täismahus aastaaruandes avalikustatava informatsiooni osas võtavad arvesse vastavaid nõudeid SME IFRSis, kuid erinevad SME IFRSi nõuetest detailides. SME IFRS ei näe ette võimalust koostada lühendatud aastaaruandeid, nagu need on Eestis lubatud väike- ja mikroettevõtjatele.
3. Käesolevas juhendis kasutatud mõisted on selgitatud Raamatupidamise Toimkonna juhendites 1-14 ja 17.
4. Raamatupidamise aruannete koostamisel tuleb lähtuda olulisuse printsibist. Väheoluliste objektide kohta ei avalikustata käesolevas juhendis nõutud informatsiooni.

RAKENDUSALA

5. Raamatupidamise Toimkonna juhendit RTJ 15 „Lisades avalikustatav informatsioon“ tuleb rakendada kõigis Eesti hea raamatupidamistava kohaselt koostatavates raamatupidamise aastaaruannetes. Aastaruandes kohustuslikult esitatava informatsiooni hulk sõltub ettevõtte suurusest, lähtudes raamatupidamise seaduse paragrahvis 3 sätestatud kriteeriumitest:

(a) Suured ja keskmised ettevõtjad koostavad täismahus raamatupidamise aastaaruande ning neile kehtivad käesoleva juhendi paragrahvides 6-61 sätestatud avalikustamise nõuded.

(b) Väikeettevõtjad võivad koostada kas:

(i) täismahus raamatupidamise aastaaruande, millisel juhul neile kehtivad käesoleva juhendi paragrahvides 6-61 sätestatud avalikustamise nõuded; või

(ii) väikeettevõtja lühendatud aastaaruande, millisel juhul neile kehtivad käesoleva juhendi paragrahvis 62 sätestatud avalikustamise nõuded.

(c) Mikroettevõtjad võivad koostada kas:

(i) täismahus raamatupidamise aastaaruande, millisel juhul neile kehtivad käesoleva juhendi paragrahvides 6-61 sätestatud avalikustamise nõuded;

(ii) väikeettevõtja lühendatud aastaaruande, millisel juhul neile kehtivad käesoleva juhendi paragrahvis 62 sätestatud avalikustamise nõuded; või

(ii) mikroettevõtja lühendatud aastaaruande, millisel juhul neile kehtivad käesoleva juhendi paragrahvis 63 sätestatud avalikustamise nõuded.

TÄISMAHUS AASTAARUANDE LISADES AVALIKUSTATAV INFORMATSIOON

Üldnõuded

6. Raamatupidamiskohustuslased on kohustatud raamatupidamise aastaaruande lisades avalikustama asjaolu, et raamatupidamise aastaaruanne on koostatud kooskõlas RT juhendites kirjeldatud Eesti hea raamatupidamistavaga.

7. Mõne RT juhendi sätte mittejärgimise korral õiglase kajastamise eesmärgil (kooskõlas RTJ 1 paragrahviga 8) avalikustatakse:

- (a) RT juhendi sätte, mida ei ole järgitud, ning vastava arvestuspõhimõtte kirjeldus;
- (b) mittejärgimise põhjendus ning kasutatud arvestuspõhimõtte kirjeldus;
- (c) mõju bilansi- ja kasumiaruande kirjetele.

8. Kui raamatupidamiskohustuslase majandusaasta alguskuupäeva muutumisel on majandusaasta lühem või pikem kui 12 kuud, avalikustab raamatupidamiskohustuslane selle asjaolu ning selgituse, et võrdlusandmed ei pruugi olla täielikult võrreldavad.

9. Kui ettevõtte on Raamatupidamise seaduse kohaselt vabastatud konsolideeritud aastaaruande koostamisest, siis avalikustab ettevõtte oma aastaaruandes põhjuse, miks konsolideeritud aruannet ei koostata. Kui ettevõtte on vabastatud konsolideeritud aastaaruande koostamisest kuna tema aktsiate või osadega esindatud häältest vähemalt 90% kuulub Eestis või lepinguriigis registreeritud konsolideerivale üksusele, kes on kohustatud koostama ning avalikustama konsolideerimisgrupi auditeeritud majandusaasta aruande, siis avalikustab ettevõtte täiendavalt konsolideeritud aastaaruannet koostava konsolideeriva üksuse ärinime ja registrisse kantud asukoha.

10. Konsolideeritud aastaaruande lisades avalikustatakse emasettevõtte konsolideerimata bilanss, kasumiaruanne, rahavoogude aruanne ning omakapitali muutuste aruanne.

11. Juhul kui ettevõtte jooksvate tehingute arvestusvaluuta või aruannete esitusvaluuta erineb Eestis ametlikult kehtivast vääringust, avalikustatakse selle põhjendus.

Arvestuspõhimõtted

12. Avalikustatakse aastaaruande koostamisel rakendatud oluliste arvestuspõhimõtete kirjeldus, sealhulgas:

- (a) kõigi selliste objektide arvestuspõhimõtete kirjeldus, mille arvestusel RT juhendid lubavad valida mitme erineva meetodi vahel (näiteks varude soetusmaksumuse arvestusel kasutatavad meetodid, tulu kajastamine liitumistasudelt, varade sihtfinantseerimise kajastamine, arendusväljaminekute kajastamine);

- (b) kõigi selliste objektide arvestuspõhimõtete kirjeldus, mille arvestust RT juhendid detailselt ei reguleeri (näiteks riskimaandamisinstrumentide arvestuspõhimõtted);
- (c) kõigi selliste objektide arvestuspõhimõtete kirjeldus, millel on oluline mõju raamatupidamiskohustuslase aruannetele.

13. Arvestuspõhimõtete ja/või informatsiooni esitusviisi muutmisel avalikustatakse:

- (a) muutuse kirjeldus ja põhjendus;
- (b) mõju käesoleva aruandeperioodi ning kõikide aruandes esitatud võrdlusperioodide bilansi- ja kasumiaruande kirjetele;
- (c) mõju aruandes esitatud perioodidele eelnenud perioodidele;
- (d) juhul kui muutust ei ole tagasiulatuvalt kajastatud, kuna selle mõju eelmistele perioodidele ei olnud võimalik usaldusväärselt määrata, siis olukorra põhjendus ning kirjeldus uue meetodi rakendamise viisi ja kuupäeva kohta.

Raamatupidamislike hinnangute muutused

14. Juhul kui on toimunud muudatusi raamatupidamislikes hinnangutes, avalikustatakse lisades:

- (a) muudatuse põhjus;
- (b) muudatuse mõju käesoleva aruandeperioodi varadele, kohustustele, tuludele ja kuludele.

Vigade korrigeerimine

15. Oluliste eelmiste perioodide vigade avastamisel avalikustatakse:

- (a) olulise vea kirjeldus;
- (b) vea korrigeerimise mõju käesoleva aruandeperioodi ning kõikide aruandes esitatud võrdlusperioodide bilansi- ja kasumiaruande kirjetele;
- (c) juhul kui viga ei ole tagasiulatuvalt korrigeeritud, kuna selle mõju eelmistele perioodidele ei olnud võimalik usaldusväärselt määrata, siis olukorra põhjendus ning kirjeldus vea korrigeerimise viisi ja kuupäeva kohta.

Bilansipäevajärgsed sündmused

16. Lisades avalikustatakse pärast bilansipäeva toimunud olulised sündmused ja nende võimalik mõju järgmiste perioodide finantsnäitajatele.

Tegevuse jätkuvus

17. Juhul kui ettevõtte tegevuse jätkuvuse suhtes vähemalt 12 kuu jooksul bilansipäevast eksisteerib ebakindlus, siis avalikustatakse aruandes:

- (a) peamised sündmused ja asjaolud, mis võivad tekitada märkimisväärset kahtlust ettevõtte suutlikkuses jätkata jätkuvalt tegutsevana;
 - (b) juhtkonna plaanid nende sündmuste ja asjaoludega tegelemiseks.
- Avalikustatud informatsiooni põhjal peab olema arusaadav, et eksisteerib oluline ebakindlus ettevõtte tegevuse jätkuvuse osas, mille tõttu ei pruugi ettevõtte olla võimeline normaalse äritegevuse käigus realiseerima oma varasid ja täitma oma kohustusi.

18. Juhul kui aruanne on koostatud lähtudes ettevõtte tegevuse lõpetamisest, siis avalikustatakse põhjendus ja aruande koostamise alused (vt ka avalikustamise nõuded paragrahvides 58-59).

Seotud osapoolte kohta avalikustatav informatsioon

19. Lisades avalikustatakse järgmine informatsioon seotud osapoolte ja nendega tehtud tehingute kohta:

- (a) ettevõtet kontrolliva osapoolle (näiteks emaettevõtte või enamusosalust omava isiku) nimetus; juhul, kui ettevõtte kuulub ise konsolideerimisgruppi, siis suurima ja väikseima seda konsolideeriva kontserni emaettevõtte nimi ja registrijärgne asukoht;
- (b) seotud osapooltega tehtud tehingute liik ja maht aasta jooksul;
- (c) saldod seotud osapooltega bilansikuupäeva seisuga ning nende saldode lepingulised tingimused (sh intressimäärad ja info tagatiste kohta);
- (d) seotud osapoolte vastu olevate nõuete allahindlused ja vastav kulu aruandeperioodil.

20. Informatsioon seotud osapooltega tehtud tehingute kohta avalikustatakse vähemalt järgmiste seotud osapoolte rühmade lõikes:

- (a) ettevõtte, millel on kontroll või oluline mõju ettevõtte üle;
- (b) ettevõtte tütar- ja sidusettevõtteid;
- (c) ettevõtte või tema emaettevõtte juhtkond ja ettevõtte eraisikutest omanikud, kellel on kontroll või oluline mõju ettevõtte üle, eelmainitud isikute lähedased pereliikmed ning kõigi eelmainitud isikute poolt kontrollitavad või nende olulise mõju all olevad ettevõtteid;
- (d) muud seotud osapooled.

21. Informatsioon seotud osapooltega tehtud tehingute kohta avalikustatakse vähemalt järgmiste tehinguliikide lõikes:

- (a) kaupade ost-müük;
- (b) kinnisvara ja muude varade ost-müük;
- (c) teenuste ost-müük;
- (d) laenu andmine või saamine;
- (e) garantii või tagatise andmine või saamine;
- (f) muud tehingud.

Sarnase sisuga tehinguid võib esitada summeerituna, välja arvatud juhul, kui eraldi avalikustamine on vajalik, et mõista seotud osapooltega tehtud tehingu mõju ettevõtte aastaaruandele.

22. Ettevõtte avalikustab juhtkonna liikmetele aruandeaastal arvestatud tasu, olulised soodustused (tekkepõhiselt arvestatuna) ja nendega seotud tingimuslikud kohustused.

23. Seotud osapoolte kohta lisades avalikustatav informatsioon esitatakse selliselt, et see oleks kokku viidav põhjaruannetega.

24. Konsolideeritud aruannetes ei ole vaja avalikustada konsolideerimise käigus elimineeritavaid tehinguid tütarettevõtetega.

25. Riigi, riigiraamatupidamiskohustuslase, kohaliku omavalitsuse ja avalik-õigusliku isiku aruannetes ei ole vaja avalikustada tehinguid teiste riigiraamatupidamiskohustuslaste, kohaliku omavalitsuse üksuste ja avalik-õiguslike isikutega, välja arvatud juhul, kui seda nõutakse vastava isiku tegevust reguleerivates seadustes või eeskirjades.

Muu informatsioon

26. Aastaaruande lisades avalikustatakse töötajatele arvestatud tasu üldsumma ja keskmine töötajate arv lõppenud majandusaastal.

27. Aastaaruande lisades avalikustatakse ülevaade aruandeaastal arvestatud audiitorettevõtja kliendilepingu tasude suurusest, jaotatuna:

- (a) auditi tasudeks;
- (b) ülevaatuseteenuste tasudeks;
- (c) muude kindlustandvate teenuste tasudeks;
- (d) seonduvate teenuste tasudeks;
- (e) muu äritegevuse, sealhulgas maksunõustamisteenuste tasudeks.

Omakapital

28. Aastaaruande lisades avalikustatakse:

- (a) emiteeritud ja märgitud aktsiate või osade arv ja nominaalväärtus perioodi alguses ja lõpus (eri aktsialiikide kaupa);
- (b) perioodi jooksul emiteeritud aktsiate ja osade arv, nominaalväärtus ja emiteerimisel saadud tasu;
- (c) perioodi jooksul tagasi ostetud, müüdud ja tühistatud aktsiate ja osade arv ning bilansiline väärtus;
- (d) omakapitalis kajastatud reservide kirjeldus ja neis toimunud muutused perioodi jooksul;
- (e) muud muutused omakapitalis, juhul, kui neid ei ole kirjeldatud omakapitali muutuste aruandes.

29. Kui äriühingust raamatupidamiskohustuslane on majandusaasta kestel omandanud või tagatiseks võtnud oma osasid või aktsiaid, siis avalikustatakse aastaaruande lisades:

- (a) majandusaasta kestel omandatud või tagatiseks võetud ja võõrandatud ning majandusaasta kestel omandatud või tagatiseks võetud ning võõrandamata aktsiate või osade arv, nimiväärtus ja osakaal osa- või aktsiakapitalis;
- (b) aktsiate või osade eest makstud tasu;
- (c) nende omandamise või tagatiseks võtmise põhjus.

Finantsinstrumendid

30. Korrigeeritud soetusmaksumuses kajastatavate finantsinstrumentide (näiteks nõuded, kohustused, võlakirjad) kohta avalikustatakse aastaaruandes (individuaalselt oluliste nõuete ja kohustuste kohta eraldi, ülejäänud nõuete ja kohustuste kohta sobivalt grupeerituna):

- (a) summad;
- (b) maksetähtajad;

- (c) sisemised intressimäärad (ja lepingulised intressimäärad, juhul, kui need erinevad oluliselt sisemistest intressimääradest);
 - (d) alusvaluutat;
 - (e) muud olulised tingimused (sh kohustuste puhul nende tagatiseks panditud varade bilansiline maksumus vara rühmade (näiteks varud, materiaalne põhivara, immateriaalne põhivara, kinnisvarainvesteeringud) kaupa).
- Ülalnimetatud informatsiooni ei ole vaja avalikustada ettevõtte tavapärasest ostu- ja müügitgevusest tekkinud nõuete ja kohustuste kohta.

31. Õiglase väärtuse meetodil kajastatavate finantsinstrumentide kohta avalikustatakse aastaaruandes:

- (a) aktsiate, lunastustähtajani mittehoitavate võlakirjade ja muude lühi- ja pikaajaliste finantsinvesteeringute (välja arvatud sidus- ja tütarettvõtted) kohta rühmade lõikes:
 - i. nende bilansiline väärtus perioodi alguses ja lõpus;
 - ii. õiglase väärtuse mõõtmise alus (st kas õiglane väärtus on noteeritud hind aktiivsel turul või on saadud mõõtmistehnikat kasutades);
 - iii. juhul kui kasutati mõõtmistehnikat, avalikustatakse õiglase väärtuse mõõtmiseks kasutatud olulised eeldused, näiteks intressimäärad või diskontomäärad.
- (b) Tuletisinstrumentide kohta avalikustatakse aastaaruandes nende bilansiline väärtus perioodi alguses ja lõpus ning olulised tuletisinstrumentidega seonduvad tingimused.

32. Soetusmaksumuse meetodil kajastatavate investeeringute kohta avalikustatakse nende bilansiline väärtus rühmade lõikes perioodi alguses ja lõpus.

33. Juhul kui ettevõtte on bilansikuupäeva seisuga rikkunud laenukohustuse tingimusi, avalikustatakse aastaaruandes:

- (a) rikkumise asjaolud;
- (b) laenukohustuse bilansiline maksumus.

Maksukohustused ja -nõuded

34. Lisades avalikustatakse maksukohustuste ja -nõuete analüüs maksuliikide kaupa.

Varud

35. Kõikide oluliste varude gruppide kohta avalikustatakse aastaruandes:

- (a) varude kirjeldus;
- (b) informatsioon oluliste allahindluste ja allahindluste tühistamiste kohta (varude grupp; summa; põhjus).

Materiaalne ja immateriaalne põhivara

36. Kõikide materiaalse ja immateriaalse põhivara gruppide (sh eraldi firmaväärtuse) kohta avalikustatakse aastaaruandes nende amortiseerimisel kasutatavad amortisatsioonimeetodid ja -määrad (või kasulikud eluead) ning jääkmaksumuste muutuste analüüs, sh:

- (a) soetusmaksumus, akumulieeritud kulum ja jääkmaksumus perioodi alguses;

- (b) ostud ja parendused perioodi jooksul, sh eraldi tuuakse välja kapitaliseeritud laenukasutuse kulutused, kui ettevõtte on valinud vastava arvestuspõhimõtte;
 - (c) lisandumised äriühenduste kaudu;
 - (d) amortisatsioonikulu;
 - (e) allahindlused väärtuse languse tõttu;
 - (f) varasemate allahindluste tühistamised;
 - (g) müügid;
 - (h) ümberklassifitseerimised;
 - (i) muud muutused;
 - (j) soetusmaksumus, akumulieeritud kulum ja jääkmaksumus perioodi lõpus.
- Jääkmaksumuste muutuste analüüsi ei pea esitama võrdlusperioodi kohta.

37. Aruandeperioodil läbiviidud oluliste allahindluste kohta avalikustatakse:

- (a) alla hinnatud vara või varade grupi kirjeldus;
- (b) kas allahindlus tugines õiglasel väärtusel (miinus müügikulutused) või kasutusväärtusel;
- (c) kaetava väärtuse leidmisel kasutatud meetodid ja olulised eeldused (sh diskontomäär juhul, kui allahindlus tugines kasutusväärtusel).

Kinnisvarainvesteeringud

38. Kõikide kinnisvarainvesteeringute kohta avalikustatakse koondsummana:

- (a) kinnisvarainvesteeringutelt teenitud renditulu;
- (b) kinnisvarainvesteeringute haldamisega otseselt kaasnevate kulude summa (sh kommunaal-, valve-, administratiiv-, kindlustus-, koristus-, side-, jooksva remondi ja hoolduse kulud; samuti maamaks ja muud kinnisvarainvesteeringuga kaasnevad maksud ja tasud).

39. Õiglase väärtuse meetodi rakendamisel avalikustatakse aastaaruandes järgmine lisainformatsioon:

- (a) kinnisvarainvesteeringute saldo muutuste analüüs, sh:
 - i. saldo perioodi alguses;
 - ii. ostud ja parendused perioodi jooksul;
 - iii. lisandumised äriühenduste kaudu;
 - iv. kasumid (kahjumid) ümberhindlustest;
 - v. müügid;
 - vi. ümberklassifitseerimised;
 - vii. muud muutused;
 - viii. saldo perioodi lõpus.

Saldo muutuste analüüsi ei pea esitama võrdlusperioodi kohta.

- (b) õiglase väärtuse mõõtmisel kasutatud meetodid ja kasutatud olulised eeldused;
- (c) kas õiglase väärtuse määramisel kasutati sõltumatu eksperdi hinnangut;
- (d) juhul kui teatud kinnisvarainvesteeringu õiglase väärtuse määramine ei ole usaldusväärset võimalik mõistliku kulu ja pingutusega, siis selle objekti kirjeldus ning põhjused, miks hindamine ei ole võimalik.

40. Soetusmaksumuse meetodi rakendamisel avalikustatakse aastaaruandes

- (a) kinnisvarainvesteeringute amortiseerimisel kasutatavad amortisatsioonimäärad;

(b) jääkmaksumuste muutuste analüüs, sh:

- i. soetusmaksumus, akumulieeritud kulum ja jääkmaksumus perioodi alguses;
- ii. ostud ja parendused perioodi jooksul;
- iii. lisandumised äriühenduste kaudu;
- iv. amortisatsioonikulu;
- v. allahindlused väärtuse languse tõttu ja allahindluste tühistamised;
- vi. müügid;
- vii. ümberklassifitseerimised;
- viii. muud muutused;
- ix. soetusmaksumus, akumulieeritud kulum ja jääkmaksumus perioodi lõpus;

Jääkmaksumuste muutuste analüüsi ei pea esitama võrdlusperioodi kohta.

(c) aruandeperioodil läbiviidud oluliste allahindluste kohta avalikustatakse paragrahvis 37 nõutud informatsioon.

Bioloogilised varad

41. Õiglase väärtuse meetodil kajastatavate bioloogiliste varade kohta avalikustatakse aastaaruandes:

(a) iga bioloogiliste varade kogumi kirjeldus;

(b) bioloogiliste varade saldo muutuste analüüs, sh:

- i. saldo perioodi alguses;
- ii. kasum või kahjum varade õiglase väärtuse muutumisest, millest on maha arvatud hinnangulised müügiga seotud kulutused;
- iii. varade soetamisest tingitud väärtuse suurenemine;
- iv. varade müümisest tingitud väärtuse vähenemine;
- v. varade väärtuse vähenemine tulenevalt põllumajandusliku toodangu saamisest;
- vi. lisandumised äriühenduste kaudu;
- vii. muud muutused;
- viii. saldo perioodi lõpus.

Saldo muutuste analüüsi ei pea esitama võrdlusperioodi kohta.

(c) iga bioloogilise vara kogumi või põllumajandusliku toodangu kogumi kohta avalikustatakse õiglase väärtuse leidmisel rakendatud meetodid ja olulised õiglase väärtuse leidmist mõjutanud eeldused.

42. Koondsummades avalikustatakse kasumid ja kahjumid, mis on aruandeaastal tekkinud põllumajandusliku toodangu esmasel arvelevõtmisel ja õiglase väärtuse muutumistest.

43. Soetusmaksumuse meetodil kajastatud bioloogiliste varade kohta avalikustatakse aastaruandes järgmine informatsioon:

(a) soetusmaksumuses hinnatud varade kirjeldus koos selgitusega, miks õiglast väärtust ei olnud võimalik usaldusväärset hinnata;

(b) kasutatavad amortisatsioonimeetodid ja amortisatsioonimäärad;

(c) bioloogiliste varade saldo muutuste analüüs, sh:

- i. varade soetusmaksumus, akumulieeritud kulum (koos akumulieeritud kahjumiga varade väärtuse langusest) ja jääkmaksumus perioodi alguses;
- ii. varade soetamine;

- iii. varade müük;
 - iv. muutus varades tulenevalt põllumajandusliku toodangu saamisest;
 - v. lisandumised äriühenduste kaudu;
 - vi. amortisatsioonikulu;
 - vii. allahindlused väärtuse languse tõttu;
 - viii. varasema allahindluse tühistamine;
 - ix. muud muutused;
 - x. varade soetusmaksumus, akumulieeritud kulum (koos akumulieeritud kahjumiga varade väärtuse langusest) ja jääkmaksumus perioodi lõpus.
- Saldo muutuste analüüsi ei pea esitama võrdlusperioodi kohta.

Eraldised, tingimuslikud varad ja tingimuslikud kohustused

44. Kõikide oluliste bilansis kajastatud eraldiste rühmade kohta avalikustatakse aastaaruande lisades:

(a) eraldiste saldo muutuste analüüs, sh:

- i. saldo perioodi alguses ja lõpus;
- ii. saldo suurenemine perioodi jooksul, sh intressiarvestusest tulenev saldo muutus;
- iii. perioodi jooksul kasutatud summad;
- iv. perioodi jooksul tühistatud summad;

(b) lühikirjeldus eraldise sisu ja hindamisel kasutatud oluliste eelduste kohta;

(c) lühikirjeldus tõenäolise realiseerumise tähtaja ja summa kohta ning neid mõjutavate asjaolude kohta;

(d) eeldatava hüvitise summa ning hüvitise nõudeõigusena kajastatud vara bilansiline väärtus.

Saldo muutuste analüüsi ei pea esitama võrdlusperioodi kohta.

45. Kõikide oluliste tingimuslike kohustuste ja tingimuslike varade (näiteks antud ja saadud garantiid) kohta avalikustatakse:

(a) nende kirjeldus;

(b) hinnang nende võimaliku suuruse ja realiseerumise tõenäosuse kohta.

Tulumaks

46. Aastaaruande lisades avalikustatakse tulevaste dividendimaksete mõju tulumaksule, näidates dividendide tulumaksu summa, mis kuuluks tasumisele juhul, kui dividendidena makstaks välja kogu jaotamata kasum.

47. Aastaaruande lisades avalikustatakse kasumiaruandes kajastatud tulumaksukulu komponendid ja selgitus nende tekkimise põhjuste kohta, sh:

(a) dividendide tulumaksu kulu;

(b) välismaal asuvatest tütarettevõtetest tulenev tasumisele kuuluva tulumaksu kulu või tulu;

(c) välismaal asuvatest tütarettevõtetest tulenev edasilükkunud tulumaksu kulu või tulu.

Kapitali- ja kasutusrendid

48. Rendileandjad ja rentnikud avalikustavad aastaaruande lisades kapitalirendinõuete ja -kohustuste suhtes järgmise informatsiooni (individuaalselt oluliste rentide kohta eraldi, ülejäänud nõuete ja kohustuste kohta sobivalt grupeerituna):

- (a) summad;
- (b) maksetähtajad;
- (c) intressimäärad;
- (d) alusvaluutad;
- (e) muud olulised tingimused (näiteks tingimuslike rendimaksete olemasolu; rendilepingute pikendamise ja väljaostmise võimalused; rendilepingutega kaasnevad piirangud; rendileandja poolt väljarenditavate varade garanteerimata jääkväärtused, mis on kajastatud bilansis brutoinvesteeringu osana jne).

49. Rentnikud avalikustavad kapitalirendi tingimustel renditud varade kohta nende bilansilise jääkmaksumuse ning soetused perioodi jooksul varade liikide lõikes (näiteks materiaalne põhivara, kinnisvarainvesteeringud jne).

50. Rendileandjad ja rentnikud avalikustavad kasutusrentide osas järgmise informatsiooni:

- (a) aruandeperioodi renditulu (-kulu) kasutusrendilepingutest;
- (b) olulised rendilepingutega kaasnevad lisatingimused (näiteks tingimuslike rendimaksete olemasolu; rendilepingute pikendamise ja vara väljaostmise võimalused; rendilepingutega kaasnevad piirangud jne).

51. Rendileandjad avalikustavad kasutusrendile antud varade bilansilise jääkmaksumuse.

52. Rendileandjatele ja rentnikele kehtestatud avalikustamise nõuded kehtivad ka müügi-tagasirenditehingute osas. Müügi-tagasirenditehingute puhul tuleb avalikustada kõigi individuaalselt oluliste müügi-tagasirendilepingute kirjeldus.

Müügitulu

53. Aastaaruande lisades avalikustatakse müügitulu analüüs tegevusalade ja geograafiliste piirkondade lõikes.

Äriühendused ning tütar- ja sidusettevõtted

54. Tütar- ja sidusettevõtete kohta avalikustatakse järgmine informatsioon:

- (a) millist RTJ 11 paragrahvides 61-65 nimetatud arvestusmeetodit on rakendatud tütar- ja sidusettevõtete kajastamisel;
- (b) tütar- ja sidusettevõtete loetelu ja asukohamaad;
- (c) osalusprotsent tütar- ja sidusettevõtte omakapitalis;
- (d) sidusettevõtte osaluste bilansilised väärtused;
- (e) aruandeperioodi jooksul soetatud osalused ja nende ostuhind, sh ostuhinda mõjutavad lisatingimused, mille mõju sõltub tulevikus asetleidvatest sündmustest (konsolideeritud aruandes tuleb äriühenduste kohta täiendavalt avalikustada paragrahvis 55 nõutud informatsioon);

(f) aruandeperioodi jooksul võõrandatud osalused; nende müügihind ja võõrandamisel saadud kasum/kahjum;

(g) aruandeperioodil läbiviidud oluliste allahindluste kohta avalikustatakse paragrahvis 37 nõutud informatsioon;

(f) juhul kui emaettevõtte kajastab osalusi tütar- ja sidusettevõtetes õiglase väärtuse meetodil, tuleb avalikustada ka paragrahvis 31 nõutud informatsioon;

(g) aruandeaastal tehtud korrigeerimised, mis on seotud käesoleval ja eelnevatel aastatel toimunud osaluste soetuste ümberarvestusega (muuhulgas lisatingimustest tulenevad ostuhinna korrigeerimised ja vigade korrigeerimised ning konsolideeritud aruandes ka esmakordse kajastamise lõpuleviimisega seotud korrigeerimised).

55. Aruandeaastal toimunud äriühenduste kohta avalikustatakse konsolideeritud aastaaruandes järgmine informatsioon:

(a) omandatud ettevõtte nimi ja omandatud osalusprotsent;

(b) omandamise kuupäev;

(c) kas tegemist oli sõltumatute osapoolte vahelise või ühise kontrolli all olevate ettevõtete vahelise äriühendusega;

(d) omandatud osaluse soetusmaksumus ja selle erinevate komponentide kirjeldus, kaasa arvatud omandamisega otseselt seotud väljaminekud;

(e) omandatud netovara õiglase väärtus ja tekkinud firmaväärtus (või omakapitalis kajastatud muutus, kui tegemist oli ühise kontrolli all olevate ettevõtete vahelise äriühendusega);

(f) omandamisel tekkinud negatiivse firmaväärtuse summa ja kasumiaruande rida, millel on kajastatud sellest tekkinud tulu.

Valitsusepoolne abi

56. Sihtfinantseerimise ja muu valitsusepoolse abi kohta avalikustatakse aastaaruandes järgmine informatsioon:

(a) aruandeperioodil saadud sihtfinantseerimise summad toetuste andjate ja toetuste liikide lõikes;

(b) sihtfinantseerimisega seonduvad tingimuslikud kohustused;

(c) aruandeperioodil tagastatud või tagastamisele kuuluvad sihtfinantseerimise summad.

Teenuste kontsessioonkokkulepped

57. Lisades avalikustatakse kogu oluline informatsioon, mis on vajalik teenuste kontsessioonikokkulepete kajastamise mõistmiseks raamatupidamiskohustuslase aruannetes, sealhulgas:

(a) teenuste kontsessioonikokkulepete üldine kirjeldus ning neile rakendatud arvestuspõhimõtted;

(b) aruandeperioodil teenuste kontsessioonikokkulepete raames arvestatud tulud ja kulud põhiliste tulu- ja kululiikide kaupa (näiteks teenuse ost, müük, intress, infrastruktuuriobjektide amortisatsioon) ning projektist tulenev kasum või kahjum;

(c) aruandeperioodil teenuste kontsessioonikokkulepete raames arvele võetud varade ja kohustustega seotud muutused, varad ja kohustused põhiliste liikide lõikes aruandeperioodi alguses ja lõpus;

(d) aruandeperioodil teenuste kontsessioonikokkulepete raames makstud ja saadud raha põhiliste rahavoogude liikide lõikes.

Likvideerimisaruande lisades avalikustatav informatsioon

58. Likvideerimisaruande lisades avalikustatav informatsioon peab vastama samasugustele nõuetele nagu tavapärase raamatupidamise aastaaruande lisades avalikustatav informatsioon, st lisad peavad vastama raamatupidamise seaduse lisas 3 loetletud miinimumnõuetele ning käesolevas juhendis esitatud nõuetele lisades avalikustatava informatsiooni osas.

59. Likvideerimisaruande lisades avalikustatakse täiendavalt järgmine informatsioon:

- (a) selgitus selle kohta, miks ettevõtte majandustegevus lõpetatakse ning alustatakse ettevõtte likvideerimist;
- (b) olulised asjaolud, mis on mõjutanud varade ja kohustuste hindamist likvideerimisbilansis;
- (c) kasumiaruande kirje „Kasum (kahjum) varade ja kohustuste ümberhindlusest likvideerimisväärtustele“ selgitus.

Mittetulundusühingute ja sihtasutuste aruannetes avalikustatav informatsioon

60. Lisades avalikustatakse kogu informatsioon, mis on nõutud teiste, mittetulundusühingule või sihtasutusele rakendatavate Raamatupidamise Toimkonna juhendite poolt.

61. Juhul kui alljärgnev täiendav informatsioon ei ole avalikustatud põhjaruannetes, avalikustatakse see aastaaruande lisades:

- (a) liikmetelt saadud ja aruandeperioodi tuluna kajastatud tasud liikide kaupa (näit. liikmemaksud, sisseastumismaksud, hooldustasud, remonditasud jne)
- (b) tulu saadud annetustest ja toetustest põhiliste annetajate rühmade ja annetuste liikide kaupa (tuues eraldi välja riigieelarvest saadud ning sihtotstarbelised annetused ja toetused);
- (c) aruandeperioodil tuluna kajastatud sihtotstarbelised annetused, toetused ja liikmetelt saadud tasud ning nende tuludega seotud aruandeperioodil tehtud kulud projektide kaupa (näiteks korteriühistu poolt tuluna kajastatud remonditasud ja vastavad remondikulud);
- (d) finantsinvesteeringutelt teenitud netotulu sobivalt rühmitatuna tulu liikide ja investeeringurühmade kaupa;
- (e) ettevõtlusest saadud tulu ja ettevõtlusega seotud kulud sobivalt rühmitatuna;
- (f) jagatud toetused, annetused ja stipendiumid põhiliste toetuste saajate rühmade ja toetuste liikide kaupa;
- (g) ühingu või asutuse poolt oma liikmetele vahendatud teenuste maht ja summa põhiliste teenuste liikide kaupa (näiteks korteriühistu poolt vahendatud kommunaalmaksud kütte, vee, prügiveo ja muude teenuste eest);
- (h) asutuse või ühingu omakapitali koostisosana kajastatud fondide moodustamise ja nende kasutamise põhimõtted (näiteks allfondide moodustamine ja kasutamine sihtasutuses); aruandeperioodil toimunud muudatused sellistes fondides;
- (i) mittetulundusühingu liikmete arv füüsiliste ja juriidiliste isikute kaupa.

VÄIKEETTEVÕTJA LÜHENDATUD AASTAARUANDE LISADES AVALIKUSTATAV INFORMATSIOON

62. Väikeettevõtja lühendatud aastaaruandes avalikustatakse vähemalt alljärgnev informatsioon:

- (a) asjaolu, et tegemist on väikeettevõtja lühendatud aastaaruandega;
- (b) aastaaruande koostamise rakendatud olulised arvestuspõhimõtted lähtudes käesoleva juhendi paragrahvist 12;
- (c) õiglases väärtuses kajastatavate varade ja kohustuste suhtes:
 - (i) õiglase väärtuse hindamismudelites kasutatavad olulised eeldused;
 - (ii) õiglases väärtuses kajastatavate varade ja kohustuste summad bilansis;
 - (iii) õiglase väärtuse muutusest tulenevad kasumid ja kahjumid kasumiaruandes;
 - (iv) olulised tuletisinstrumentide kasutamisega seonduvad tingimused ning nende võimalik mõju tulevastele rahavoogudele.
- (d) materiaalse ja immateriaalse põhivara muutuste analüüs lähtudes käesoleva juhendi paragrahvist 36;
- (e) kinnisvarainvesteeringute muutuste analüüs lähtudes käesoleva juhendi paragrahvidest 39 või 40;
- (f) pikaajalise bioloogilise vara muutuste analüüs lähtudes käesoleva juhendi paragrahvist 41 või 43;
- (g) tagatisega pikaajalised kohustused ning nende kohustuste tagatiseks panditud varade kirjeldus ja bilansiline väärtus;
- (h) muud pikaajalised kohustused, mille maksetähtajani on jäänud rohkem kui 5 aastat;
- (i) bilansivälised siduvad kohustused (sh antud garantiid) ja tingimuslikud kohustused (bilansivälised ja tingimuslikud kohustused seotud osapoolte vastu avalikustatakse eraldi);
- (j) oluliste bilansis kajastamata tehingute (näiteks aktsiaoptsoonide) kirjeldus ning nende võimalik mõju finantsaruannetele;
- (k) kasumiaruannet oluliselt mõjutavate ühekordsete tulude ja kulude kirjeldus;
- (l) juhtkonnale antud laenude, ettemaksude ja garantiide kirjeldus, sh summad, intressimäärad, maksetähtajad, tagasimaksed ja allahinnatud nõuded.
- (m) tehingud seotud osapooltega lähtudes käesoleva juhendi paragrahvidest 20 ja 21;
- (n) juhul, kui ettevõtte kuulub ise konsolideerimisgruppi, siis väikseima seda konsolideeriva kontserni emaettevõtte nimi ja registrijärgne asukoht;

- (o) keskmine töötajate arv aruandeaasta jooksul;
- (p) olulised sündmused pärast bilansipäeva.

MIKROETTEVÕTJA LÜHENDATUD AASTAARUANDE LISADES AVALIKUSTATAV INFORMATSIOON

63. Mikroettevõtja lühendatud aastaaruandes avalikustatakse vähemalt alljärgnev informatsioon:

- (a) asjaolu, et tegemist on mikroettevõtja lühendatud aastaaruandega;
- (b) tagatisega pikaajalised kohustused ning nende kohustuste tagatiseks panditud varade kirjeldus ja bilansiline väärtus;
- (c) bilansivälised siduvad kohustused (sh antud garantiid) ja tingimuslikud kohustused;
- (d) juhtkonnale antud laenude, ettemaksude ja garantiide kirjeldus, sh summad, intressimäärad, maksetähtajad, tagasimaksed ja allahinnatud nõuded.
- (e) majandusaasta kestel omandatud või tagatiseks võetud ja võõrandatud ning majandusaasta kestel omandatud või tagatiseks võetud ning võõrandamata aktsiate või osade arv, nimiväärtus (nimiväärtuse puudumisel osakaal osa- või aktsiakapitalis), nende eest makstud tasu ja omandamise või tagatiseks võtmise põhjus.

JÕUSTUMINE

64. Käesoleva Raamatupidamise Toimkonna juhendi rakendamine on kohustuslik raamatupidamise aastaaruannetele, mida koostatakse 1.01.2016 ja hiljem algavate aruandeperioodide kohta.

65. Kuni käesoleva juhendi rakendamiseni tuleb järgida juhendi RTJ 15 Raamatupidamise Toimkonna 30.12.2011 välja antud versiooni. Juhul, kui ettevõtte kasutab enne 1.01.2016 algava aruandeperioodi aastaaruandes juhendi RTJ 5 (muudetud 2016) paragrahvides 16A ja 16B lubatud võimalust laenukulutuste kapitaliseerimiseks, peab ta avalikustama käesoleva juhendi punktis 36(i) nõutud informatsiooni kapitaliseeritud laenukasutuse kulutuste kohta.